

V Ě S T N Í K

ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ RADY AMERICKÉ

Čís. 301

Září 1980

PŘED KONFERENCÍ V MADRIDU

V Madridu byly zahájeny předporady již 8. září, ač hlavní zasedání bude se konat až v listopadu. Odhaduje se, že konference by mohla trvat až tři měsíce a také se může stát, že Sověty odejdou z konference pak-li se jim nevyhoví. Předsedou americké delegace je býv. attorney general Griffin Bell a spolupředsedou washingtonský právník Max Kampelman, který v létě navštívil americká města se silnými východoevropskými menšinami, aby diskutoval o konferenci se zástupci etnických skupin ze zemí za železnou oponou. Schůzky se konaly ve Washingtonu, New Yorku, Detroitu, Clevelandu, Chicagu, Los Angeles a San Franciscu. Na všech schůzích s p. Kampelmanem byla Československá národní rada americká zastoupena svými členy. V Los Angeles byl přítomen mj. Dr. Jiří Breber, člen výkonného výboru ČSNRA, který napsal velmi zajímavý rozbor o helsinské dohodě, hlavně o průběhu v Bělehradě a o tom co následovalo. Jeho poznatky byly uveřejněny v krajanském tisku (Americké listy, 12. září).

Jak referuje br. Breber, p. Kampelman odpovídal na otázky otevřeně a nezatajil obavu, že v Madridu se bude Sovětský svaz bránit, jako vždy, jakémukoli projednávání o nedodržování lidských práv komunistickými režimy a že je "zcela možné, že některé západoevropské delegace budou podporovat politiku appeasementu a přímé kritice Sovětského svazu se raději vyhnou".

Svým podpisem v Bělehradě, hlavně článku "koš č. 1" helsinské dohody evropské státy, Kanada a Spojené státy potvrdily nedotknutelnost sovětských hranic. Na základě tohoto podpisu Sovětský svaz nedovoluje, aby Západ zasahoval do "vnitřních záležitostí" jako jsou lidská práva. Sovětům velice záleželo na podepsání smlouvy o bezpečnosti a spolupráce v Evropě a uvolily se, po dlouhém průtahu, podepsat i ty články (koš č. 3 o lidských právech), které jim byly nepohodlné, ale které jaktak neměly dodržet. V Bělehradě dosáhly téměř všeho, o co jim hlavně šlo.

"A zde jsme u druhého "koše", který mluví především o spolupráci na poli ekonomie a techniky. Zejména západní Evropa se pustila do obchodování se Sověty ve velkém a v posledních měsících se ukázalo, že bez obchodu s Východem nechce být, protože prý "nemůže". Západní Německo dováží na př. 17 proc. své potřeby zemního plynu přímým plynovodem ze SSSR. A tak bez ohledu na sovětskou agresi v Afghanistanu kancléř Schmidt uzavřel před dvěma měsíci se Sovětským svazem rekordní obchodní smlouvu. Rekordní obchodní smlouvu uzavřely Spojené státy i s Československem (podle zprávy v tisku) bez ohledu na vězněné aktivisty za lidská práva a bez ohledu na to, že režim v Československu je jeden z nejtvrdějších. Podle Roberta L. Barryho ze státního departmentu (Current Policy No. 169, duben 1980) americká vláda připravuje také "spravedlivé" urovnání v otázce znárodněného amerického majetku v Československu a vrácení zadržovaného čs. zlata. Jinými slovy: Moskevským místodržícím v Praze má být vráceno zlato, které bylo našetřeno našimi otci za

demokratické republiky. A tak výsledky detente, potvrzené helsinskou dohodou, přinesly Sovětům výhody, nad kterými si musí Brežněv jenom mnout ruce. Sovětská armáda proudí do Afghanistanu ve vojenských transportérech a nákladních autech, vyrobených v moderní automobilce na řece Kama, kterou postavily přes protesty exilu americké firmy, naše korespondence s domovem je v Praze evidována pomocí kompjüturu, který dodala Velká Británie, byty disidentů jsou odposlouchány elektronickými přístroji, na kterých jsou nálepky západoněmeckých obchodních domů a zubožený ruský aktivista za lidská práva Bukovský byl dopraven do Berlína na výměnu za chilského komunistu v poutech, na kterých bylo vyraženo "Made in U.S.A." Takže nesmíme zapomínat, že i toto jsou výsledky helsinské dohody.

Konečně jsme u "slibného" třetího "koše" helsinské dohody, který mluví o humanitě, výměně informací a pod. Tuto část dohody si vynutily západní státy, zejména evropské. Sovětský svaz na ni nakonec přistoupil, protože chtěl mít dohodu uzavřenou. První dva "koše" pro něho znamenaly těžiště smlouvy a velké výhody, třetí "koš" nemínil brát vážně. Konec-konců je v rozporu s "košem č. 1", o "nevměšování", což západní diplomaté velkoryse "přehlédli".

V Bělehradě, kde před dvěma lety proběhla první konference o plnění helsinských dohod, byl Sovětský svaz a jeho satelité vystaven silné kritice za nedodržování zásad obsažených ve "třetím koši." Sovětský svaz a jeho satelité všechny intervence odsoudily jako vměšování do vnitřních záležitostí a odmítly podepsat takový závěrečný dokument, který by obsahoval jakoukoliv zmínku o lidských právech. Západní státy kapitulovaly a podepsaly nic neříkající dokument.

Natálie Solženicyonová, žena spolupracovnice jednoho z největších současných ruských myslitelů a spisovatelů, po konferenci v Bělehradě, odpověděla na otázku novináře, "Přispěly helsinské deklarace a nedávná bělehradská konference k zlepšení situace disidentů v SSSR?", takto: "V předcházejících letech, letech "detente", existovaly určité nástroje k vyvinutí nátlaku na sovětské vedení, ale Západ se vzdal jejich použití. A nyní? Neočekávejte nic - nová vlna velmi závažných represí v SSSR začala ihned po ukončení Bělehradu. Generál Grigorenko byl zaven občanství, dva Ukrajinci, Marinovič a Matuševič, byli odsouzeni k 7 letům žaláře a 5 letům sibiřského vyhnanství. To se stalo po předchozím odsouzení dvou jiných ukrajinských členů skupiny, monitorující plnění helsinské dohody - Ruděnka a Tichého. Nové rozsudky jsou na horní hranici sovětského trestního práva." Otázka: "Dá se tedy říci, že bělehradská konference nedosáhla žádných užitečných výsledků?" N. S.: "Zasedat a diskutovat porušení lidských práv - to bylo velmi užitečné. Ale podepsat potom dokument spolu s těmi, kteří tato práva cynicky potlačují a vzdát se možnosti ukázat světu, kdo jsou ti nepřátelé lidskosti - to nebylo vůbec moudré. Já věřím, že podepsání dokumentu bylo chybou a ráda bych dodala, že lidé,

VĚSTNÍK

September 1980

Organ of the Czechoslovak National Council of America

Published monthly (Except bi-monthly July-August)

Subscription \$2.00 a year - Outside U.S.A. \$3.00

Editor - Vlasta Vraz

Office: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Tel.: 656-1117

VĚSTNÍK

Září 1980

Organ Československé národní rady americké

Vychází měsíčně (s výjimkou dvojčísla v červenci-srpnu)

Předplatné \$2.00 ročně. - Mimo U.S.A. \$3.00

Redaktorka - Vlasta Vrázová

Úřadovna: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Telefon:

656-1117

se kterými jsme doma ve styku, a je jich hodně, považují takové ukončení bělehradské konference za ostudu pro západní svět a za velké nebezpečí pro ně samotné . . .”

Taková byla reakce na konferenci v Bělehradě. Dodejme, že to bylo údobí celkem poklidného “detente” na rozdíl od letošní vybičované propagandy komunistických států proti NATO a pod., za bojkot olympiády, za částečné embargo, za návrh o rozmístění raket středního doletu v západní Evropě, atd. Situace je spíše taková, že v současné době je v komunistických věznicích více politických vězňů než bylo před uzavřením smlouvy v Helsinkách. Je to způsobeno také tím, že nejstatečnější lidé v komunistických zemích, povzbuzeni textem helsinské dohody, se začali domáhat jejího plnění. Charta 77, nejrůznější skupiny v Sovětském svazu, Polsku a jinde si vzaly za úkol sledovat plnění helsinské dohody a někteří jednotlivci se i domnívali, že dohoda je ochrání před pronásledováním. Takoví se však hluboce zklamali. Kromě projevů sympatií se jim od ostatních signatářů dohody mnoho podpory nedostalo. Vytvoření Charty 77 VONSu, polského rozšířeného hnutí za lidská a občanská práva, hnutí disidentů v SSSR je však rozhodně kladným prvkem v morální obrodě těchto porobených národů.

Na otázku, zda i tentokrát podepíší Spojené státy závěrečný dokument, který by neobsahoval odsouzení nedodržování lidských práv v komunistických zemích, Mr. Kampelman v Los Angeles odpověděl, že pokud se jeho osobně týká, takový dokument by nepodepsal. Jeho výrok byl přijat s povděkem. Mr. Kampelman však hned dodal, že o podpisu bude rozhodovat především státní department a prezident; že bude záležet na okolnostech.

Z večerů s M. Kampelmanem a také z projevů reprezentantů státního departmentu Barryho, Nimitze a jiných, vyplývá že USA nejsou ochotny vázat obchodní smlouvy se satelity Sovětského svazu na dodržování lidských práv. Západoevropské vlády teprve ne. Celá západní koncepce, na oko líbivá a porobeným národům východní Evropy nakloněná, je velmi neúčinná a pokud je myšlena vážně, pak je velice naivní. Západní vlády chtějí podporovat kremelské místodržící v satelitech a doufají, že tak pomohou k odtržení satelitů od SSSR. Toto mohou tvrdit jen lidé, kteří do života satelitů nepronikli. Nevidí, že vládcové satelitů jsou převážně jen služkami Kremlu, kteří pro svoje osobní ambice udělají všechno, ale na národech jim pramálo záleží. Dějiny (i ty zcela nedávné) nás spíše poučují, že hladový národ, bez naděje, rozčarovaný nesplněnými sliby vládců a vyhnáný do nějakého válečného dobrodružství, je schopen vzpoury a tedy změny. Komunistické vlády jsou si toho někdy vědomy a jsou ochotny dělat ústupky, pokud jde o dovoz potravin a technologie. Ale toho Západ nevyužívá a americká diplomacie za celá léta nezískala západní Evropu pro společný postup.

Vratme se však ke konferenci v Madridu: V současné mezinárodní situaci, do které se Spojené státy dostaly také vlastní nešikovnou, někdy naivní, jindy arogantní politikou, se asi nedá nic jiného dělat než do Madridu jet, připravit co

nejvíce dokumentů o porušování lidských práv a prosazovat aby se bojovalo retorikou, jak říká Mr. Kampelman. Důvody pro konferenci vidíme především v tom, že Západní Evropa, která se od USA v mnoha směrech separuje, do Madridu pojede. Americkou neúčastí by se propast mezi USA a některými západoevropskými státy ještě zvětšila. A to je přesně to, co si Kreml přeje. Rozdělit Západ a pak pozvolna Evropu “finlandizovat”. Již se mu to částečně daří. Druhým důvodem je, že západní novináři budou věnovat svoji pozornost jednáním v Madridu a zejména otázce nedodržování lidských práv v SSSR. Pomůže to snad otevřít oči některým levičákům v demokratických zemích.

Zástupci čs. exilu odevzdali M. Kampelmanovi mnoho písemně vypracovaných připomínek ke konferenci. Snažili se nenechat zástupce americké vlády v možné domněnce, že přípravou a účastí na konferenci vyčerpaly Spojené státy všechny možnosti pomoci východní Evropě. “Potřebujeme mnohem silnější podporu od vlády Spojených států abychom udrželi československou a východoevropskou kulturu živou. Nezávislé národní kultury jsou nejsilnější překážkou násilné rusifikace zemí našeho původu”, byl závěr jednoho dokumentu.

Před americkou komisí pro otázky bezpečnosti a spolupráce v Evropě podával před časem svědectví prof. Skilling z Toronto, specialista na čs. problémy, s nímž otiskly AL 22. prosince 1978 po návratu z Prahy o jeho zkušenostech interview. Ten ve svědecké výpovědi řekl: “V budoucnosti nepostačí, aby Západ poskytoval bojovníkům za lidská práva ve východní Evropě jen morální a politickou podporu. Západ by měl s obránci lidských práv navázat organičtější poměr, jenž by zahrnoval i finanční podporu. Tu by pak měli dostávat jak učenci a intelektuálové, tak i řadoví občané, kteří za činnost pro lidská práva přišli o živobytí, ale kteří přesto v činnosti chtějí pokračovat.”

Budeme v úsilí přesvědčovat americkou vládu a veřejnost pokračovat.” (Touto větou končí úvaha br. Brebra.)

Před odjezdem vládní delegace konala se 3. září poslední schůzka s vydavateli a redaktory jednotlivých etnických skupin. “Jedním z hlavních bodů, který jsme přednesli (Americké listy) byla naše obava, aby se americká delegace v Madridu nedala svést z bodu “lidská práva” na odzbrojení a bezpečnost, o což Sovětský svaz hlavně usiluje”. Doufá se, že konference v Madridu bude mít zcela jiný průběh než konference v Bělehradu. Doba je tentokrát Sovětům nepřívznivá.

Za nás v Madridu

Spojené státy vysílají kromě profesionálních diplomatů také třicetičlennou delegaci, která bude zastupovat a tlumočit stanoviska a mínění amerických občanů. Členkou této delegace, kterou jmenoval sám prezident Carter, bude paní Betka Papánková z New Yorku, zakladatelka a činná spolupracovnice za války v Československém a Americkém červeném kříži, známá svou obětavostí v American Fund for Czechoslovak Refugees, po všechna léta v popředí v zájmu Československa. Je

známa svou činností v Mezinárodní radě žen u Spojených národů, kde po desetiletí působí. Do Madridu bude jí doprovázet její manžel, Dr. Ján Papánek, ředitel Amerického fondu, čestný předseda ČSNRA, který se i letos, jako vždy, zúčastnil sjezdu Rady. Za svého pobytu v Evropě navštíví Dr. Papánek tábory a úřadovnu Fondu.

Stručné zprávy . . .

K posledním událostem v Polsku se vyjádřili 28. srpna t.r. i mluvčí Charty 77 v Praze, Marie Hromádková a Miloš Rajchrt (Rudolf Battěk, třetí mluvčí Charty, je ve vazbě). Prohlášení zní: "Vážení přátelé, se zájmem a s pohnutím sledujeme váš zápas o důstojný život. Požadavky, které vyslovujete, zvláště propuštění politických vězňů, dodržování svobody slova a právo na zakládání nezávislých odborových organizací, jsou totožné s naším úsilím. Věříme, že vaše vytrvalost, rozvaha, smysl pro odpovědné občanství, přinesou kladné výsledky nejen vám a celému polskému národu, ale posílí také autoritu lidských práv na celém světě." . . . Kopie prohlášení byla předána také polskému velvyslanectví v Praze. - V pátek 29. srpna byli oba mluvčí Charty zatčeni. Po intenzivním výslechu, při kterém zevrubně prošetřena jejich spolupráce s polským hnutím za lidská práva KOR, byli oba mluvčí po 48 hodinách propuštěni s varováním, že musí skončit svoji spolupráci s Chartou 77.

* * *

V neděli dne 31. srpna t.r., vysílala rozhlasová stanice WRC - NBC ve Washingtonu hodinový program - "talk show" - s prof. H. Gordon Skillingem z Toronta, známou autoritou na hnutí za lidská práva v Československu. V programu stanice WRC bylo připomenuto 12. výročí sovětské invaze a okupace Československa, hnutí Charty 77 a přehled některých významných dokumentů Charty, dále poselství Charty 77 polským stávkujícím dělníkům a jaký ohlas by události v Polsku mohly mít v Československu. Během programu byl také podán stručný přehled o Zprávě Helsinské Komise, kterou Komise vydala k 5. výročí podepsání Helsinské Dohody a jako podklad k diskusi pro Madrid. Zpráva byla rozeslána všem signatářům Dohody. V hodinovém pořadu prof. Skilling také odpovídal na otázky posluchačů.

* * *

Dvanácté výročí sovětské invaze a okupace Československa bylo v americkém kongresu vzpomenu to těmito poslanci a senátory: poslanci Frank Annunzio, Edward J. Derwinski, Marjorie Holt, Robert H. Michel; senátoři Birch Bayh, John Glenn, Claiborne Pell, Charles H. Percy, Richard S. Schweiker a Edward Zorinsky. Senátor Robert Doyle poslal prezidentovi Husákovi dopis, ve kterém žádal propuštění na svobodu pěti členů VONS, odsouzených v říjnu 1979.

* * *

Belgický časopis Le Soir přinesl zprávu, že zvláštní komise UNESCO se bude zabývat žádostí francouzských právníků, kteří žádají propuštění na svobodu Václava Havla a Otty Bednářové. Právníci jsou toho názoru, že odsouzení Václava Havla a Otty Bednářové je v rozporu s Chartou UNESCO, pokud se týká svobody psát a šíření myšlének. UNESCO apel právníků přijalo přes protesty pražské vlády. ČSNRA - afa

* * *

Mezinárodní kongres historiků v Bukurešti

Minulý mezinárodní kongres historiků se konal v r. 1975 v San Francisku, kde velkou pozornost vyvolalo podání českého historika, Dr. Viléma Prečana, nazvané "Acta Persecutionis". Dr. Prečan, který tehdy ještě žil v Československu, shrnul ve svém podání případy 145 českých a slovenských historiků, kteří

se po sovětské invazi do Československa nemohli věnovat historii oficiálně. Nyní se podobný sjezd konal v Bukurešti. Dr. Prečan, který nyní žije v Západním Německu, vypracoval nové podání v němčině a angličtině, pod názvem "Acta Creatonis". Shrnuje v něm většinou samizdatovou práci příslušníků nezávislé struktury autentické historiografie. Především je to bibliografie asi 180 titulů, 90 autorů českých a slovenských. Dr. Prečan upozorňuje, že seznam není úplný, protože neměl možnost získat informace o práci četných dalších českých a slovenských historiků. Polovina prací byla dokončena v létech 1977 až 1980. Velká část prací se týká problému 19. a 20. století a asi 130 titulů o historii Československa, českých zemí nebo Slovenska. Některé práce vyšly v samizdatové formě samostatně, nebo v edicích jako jsou "Petlice" a "Expedice", anebo jako součást na stroji psaných "Historických studií", případně "Studii z Československých dějin". Některé práce vyšly také v zahraničí. Dr. Prečan připojil ke svému podání několik studií, jako ku př.: "Počátky české politiky" od Milana Otáhalo . . . "Palackého představy střední Evropy" od Jana Křena. . . "Milan Rastislav Štefánik a československá státnost" od Jana Mlynárika . . . Kritiku Pamětí generála Františka Moravce, který vedl československou zpravodajskou službu za boje proti nacistům - od Václava Kurala a j.

Ján Papánek:

Milan Rastislav Štefánik - Sté Výročie

(Pokračovanie)

Sám som sa dostal do Itálie na Velikú noc 1916. Hneď po krátkej dobe v zajateckom tábore sme sa s niektorými spoluzajatci snažili nájsť príležitosť dostať sa do spojeneckých armád. Skúšali sme možnosť dostať sa do Ruska. O Štefánikovej práci som sa vtedy len málo dozvedel, ale som mu písal cez francúzske veľvyslanectvo v Ríme o našich túžbach, ale sa mi nedostalo žiadnej odpovedi. Počet takých zajatcov, ktorí sme si želali účastníť sa boja po boku spojencov, rástol. Z desiatek a stovák sa nás stali tisíce a desať tisícov. Založili sme organizáciu - Dobrovoľnícky zbor - složenú z tých zajatcov, čo chceli ist' bojovať. Vtedy sme si ani nevedomovali, aká je to veľká sila v rukách Národnej rady, v rukách M. R. Štefánika, aby mohli oboznamovať a uskutočňovať naše národné a štátne aspirácie.

Keď sme v Itálii mali prihlásených na niekoľko tisíc dobrovolcov, bolo treba, aby naši vodcovia politicky zhodnotili a uplatnili tento nádejný politicko-vojenský kapitál. Po návšteve Beneša i Osuského v Itálii sa Štefánikovi podarilo uzavreť prvú smlúvu nádejného Československa a uznanie parížskej Národnej rady ako de facto vlády a vytvorenie armády. Italia zpočiatku nerada pozorovala túžby československých zajatcov ist' bojovať so spojencami. Bola konzervatívna, nechcela rozbitie Rakúsko-Uherska, ale hlavne bola proti Jugoslávcom, ktorí chceli kus Adrie stejne ako Talovia.

Dr. Benešovi sa podarilo docieľiť, aby československí dobrovolci mohli aspoň za italskou frontou pracovať, aby sa aspoň tak dostali zo zajateckých táborov.

Na jar 1918 prišiel Štefánik do Ríma. Tam sa pýtal italskej vlády: "Želá si Taliansko, aby na mieste nepriateľskej habsburskej ríše vznikla skupina štátov čestných a vedomých si svojej ceny? Ak je tomu tak, nestačí iba národ oslobodiť. Dejiny ľudstva ukazujú, že získanú slobodu si udrží len taký národ, ktorý je schopný krvavých obetí. Keby sa teraz nemala prijať dobrovoľná obeť českého národa, položila by sa tým v istom

smysle prekážka jeho budúceho mravnému vývoju. - Tento národ prejavil pevnú vôľu žiť v budúcnosti svojim vlastným životom, československý štát bude teda utvorený . . ."

Tak sa mu podarilo zlomiť odpor italskej vlády, ktorá uzavrela s ním dňa 21.4.1918 smlúvu o vytvorení československej armády - legií - v Itálii. Týmto jedinečným Štefánikovým úspechom sa Národná rada stala prvý raz provizornou vládou nádejného Československa. Vyvrcholilo to v máji veľkou slávnosťou na Oltári vlasti - pomníku italského sjednotenia, keď ministerský predseda Orlando odovzdal Štefánikovi prapor československej legie.

Sám som vtedy bol už na fronte s 33. plukom pri rieke Piave, kde má týždeň hľadáli s telegramom od Štefánika, v ktorom žiadal, aby som hneď prišiel do Ríma. Nikto mi nevedel povedať prečo som tam pozývaný. V plnej výzbroji v horúčave som z frontu cestoval vlakom a v Ríme som pešo zo stanice išiel do Via Boncompagni 93, kde bolo sídlo Národnej rady. Štefánika som našiel v tmavej kancelárii, v horúčave boli okna pozastierané. Hneď som sa ho dotazoval, prečo ma do Ríma pozval. Rozhovoril sa, že chce, aby bol v Ríme vydávaný časopis pre legionárov na fronte a prípadne, aby bol zhadzovaný i za frontou, rakúsko-uherským vojakom, že to bude vlastne pokračovanie správ, ktoré Dobrovoľnícky sbor vydával v zajateckom tábore v Santa Maria Capua di Vetere i v Padule pod zhlavím "V boj" a že ja mám byť redaktorom jeho slovenskej časti. Namietol som, že ako študent som nikdy nič pre uverejňovanie nepísával a nemajúc slovenských škôl, že ani v spisovnej slovenčine nie som dokonalý. On krátko odpovedal - naučte sa. Potom sme spomínali Brezovú a Košariská. Ja som sa mu pochválil, že sme u 33. pluku, od ktorého som práve prišiel, zorganizovali jednu slovenskú rotu, ktorú som sám cvičil vo Foligno prv lež sme išli na front. Jeho reakcia ma prekvapila. Hovoril, že je to chyba, že vo vytváraní nášho československého spoluzitia by bola katastrofa, keby boli také jednotky oddelene nasadené do boja a decimované, že sa Česi a Slováci nemajú oddeľovať, že musia prizvukovať, že sú jedni.

Tak som sa v júni 1918 ako 21-ročný mladík stal redaktorom a od novembra 1918 do leta 1919 som za časopis vydávaný tri razy týždenne zodpovedal.

Pri svojich návštevách v Ríme, ktoré boli vždy veľmi krátke, Štefánik mal pre nás pracujúcich pri Národnej rade pravidelné informačné porady a pri jednej takej porade omdlel. Po skriešení sa len opýtal, kde sme prestali a pokračoval. Pri inej príležitosti ma volal do hotelu. Keď som tam prišiel, ležal nemocný v posteli a žiadal ma, aby som zanesol jeden veľmi dôležitý list na francúzske veľvyslanectvo a dal ho do rúk veľvyslancovi. Pri príchodu k veľvyslancovi som žasnul. Štefánik sedel u neho.

Z týchto krátkych, ale tak významných príhod, je vidno, ako tento človek malej postavy zo žiariacimi očami bol húževnatý, človek ktorý mal pred sebou veľký cieľ a žiadne prekážky, telesné vady, choroba alebo vonkajšie ho nevedeli zastaviť. Tieto príhody uvádzam len, aby som poukázal na silu jeho vôle, ktorá nepoznala prekážok, vzbudzovala len obdiv a nadšenie.

Tak tomu bolo aj koncom apríla 1919, keď sa vracal zo Sibirie cez Itáliu do vlasti. Cheľi sme, aby cestoval vlakom a zvláštny vagon sme ovenčili, aby ho mal až po Bratislavu. Cestoval tak až do Milána, ale trval na tom, že poletí. Na naše rady a zvlášť rady italského ministerstva vojny nedal a vracal sa lietadlom. Nechcel stúpiť na mad'arskú podu.

Bol som zronený, keď ma dňa 4. mája 1919 odpoľudnia volali z italského ministerstva války a hovorili, že sa Štefánikovo lietadlo v Bratislave zrútilo. Písal som do časopisu "V boj" smutný nekrológ a pozdejšie som hovoril na tryznu u Milana vojákom československej domobrany o tomto národnom hrdinovi.

Po návratu legionárov a vojakov československej domobrany z Itálie, ktorých sme tam koncom vojny zorganizovali vyše 60,000,

sme v júni 1919 zastavili vydávanie časopisu "V boj" a hneď pri návšteve Brezovej som konal pút' na Bradlo k Štefánikovmu hrobu. Mohutná mohyla architekta Jurkoviča tam byla postavená pozdejšie.

Pozdejšie, keď som v rokoch 1919-22 študoval v Paríži a býval na predmestí blízko Meudonskej hviezdárne, kde Štefánik pracoval, som navštevoval rodinu Janssena, jeho bývalého protektora a zaznamenával som spomienky a informácie o jeho živote a zbieral som rozne doklady, ktoré sme potom posielali do památníka osvobození v Prahe. Tieto som pozdejšie, keď som žil v Prahe, pomáhal luštiť a prekládať z francúzštiny.

Pri poslednej návšteve v Ríme pred tromi rokmi s Betkou sme sa sišli s markýzou Giulianou Benzoni, Štefánikovou snúbenkou. Vysoká, štíhla, krásna stará pani s láskou a obdivom nám rozprávala o ňom, o jeho milej povahe, jemnosti, o zvláštnom spôsobe získať si priateľ'ov. Bol šarmantný a dnes by ho opisali ako charizmatického.

Milan Rastislav Štefánik žil len krátky, ale neuveritelne bohatý život. Je len málo ľudí, ktorí by behom 39 rokov života sa vedeli za veľmi ťažkých okolností vzdelat', videt' svet, docielit' veľkých úspechov v oboru vedy, ktorý si zvolili za životný cieľ, ktorí by vynikli ako neohrození bojovníci a zaslúžili sa o slobodu svojho malého utlačeného národa ako bol on.

Pripomíname si ho a uctieваме ho, pretože chceme z neho čerpať posilu v borbe o lepší zajtrajšok, osobne i v rodine, stejne ako v národe a štáte a aby sme si s ním mohli povedať, že naše úsilie snád' nebolo nadarmo, snád' sme pomohli a pomôžeme stavať katedrálu pokroku a ľudskosti.

IN MEMORIAM

arch. Miroslava Vaňka, ktorý zesnul 9. září 1980, věnuje Vlasta Vrázová, IL	\$25.00
ses. Štěpánky Čechové z Owosso, Mich. věnuje Vlasta Vrázová	\$25.00

DARY NA ČINNOST ČSNRA:

Mrs. Maria Vohryzka, OH	\$25.00
Martin V. Zubaty, OH, fondu pro disidenty	\$10.00

Poznamenejte si den

"28. říjen" v Chicagu

oslaví se v sobotu večer 25. října v sále Velehradu, 27. ul. a Lawndale Ave. Večeře v 6:30	\$12.50	Program
--	---------	---------

Bibliografie Esther Jeřábkové:

Czechs and Slovaks in North America

\$15.00 pro členy ČSNRA

\$17.50 pro nečleny

Za Štěpánkou Čechovou

Manželé Tony a Štěpánka Čechovi přijeli do Spojených států dne 19. září 1949 - po 18 trpkých měsících ztrávených v uprchlickém táboře v Rakousku. Bez meškání se zapojili do odboje a v únoru 1950 se stali zakládajícími členy Amerického sdružení Masaryk v Owosso, Michigan. Tony v úřadě místopředsedy, Štěpánka ve funkci pokladní. Sdružení se rozhodlo pro úzkou spolupráci s Československou národní radou americkou a stalo se odbočkou ČSNRA. Již v r. 1951 se Tony stal předsedou Sdružení, Štěpánka byla znovu zvolena pokladní, a oba zůstali úředníky odbočky po dobu 30 let.

Jedním z hlavních úkolů tehdejší činnosti Sdružení bylo pomáhat československým uprchlíkům, kteří po komunistickém puči v r. 1948 opustili svoji čs. vlast a v evropských uprchlických táborech čekali na vstupní povolení do Spojených států. Dobrotou srdce vedla Štěpánka k rozvinutí velké pomocné akce. Sdružení zaslalo do táborů v Evropě dvě tuny šatstva v 93 balících, které práním, žehlením a balením připravily ruce Štěpánky Čechové a jejich pomocnic. Pro uprchlíky v táborech sháněla affidavity, pro ty, kteří již přijížděli zaměstnání, byty, potřeby k založení domácnosti.

Hned v prvých letech své zdejší činnosti snažili se manželé Čechovi získat pro Sdružení a národní práci další spolupracovníky. Během tří let se díky jejich snaze počet členů Sdružení ztrojnásobil. Jezdili i za vzdálenými krajanskými farmáři desítky mil daleko. Z dětí těchto farmářských a místních owosských rodin se jim podařilo vytvořit taneční krojovanou skupinu, které Štěpánka ve všech svých dalších letech věnovala nadšené úsilí umělecké, pedagogické, svou nezdolnou energii a nevšední obětavost. V prvých měsících neměla Štěpánka pro své tanečnický ani jediný původní národní kroj. Psala a sháněla na všech stranách a pak každý získaný kroj opatrovala jako oko v hlavě. Šila, prala a žehlila rukávce, čepce - a její truhlice s kroji byla jí největším pokladem. Vedla a učila národní tance a tanečky skupinu mládeže a skupinu dětskou s píli, láskou a vytrvalostí po 29 let. A protože ti první tanečníci vospěli a přivedli do Štěpánčiny skupiny i své děti a to se často opakovalo i ve třetí generaci, stala se Štěpánka Čechová učitelkou tří generací krajanských rodin.

Štěpánčina taneční skupina se rozrostla, dosáhla mimořádných úspěchů, a krásné kroje vždy zdobily její místní krajanská vystoupení, vystoupení pro americké diváky v různých koutech Spojených států - a také na nezapomenutelném vystoupení owosské taneční skupiny ve Washingtonu, D.C., v r. 1968, u příležitosti oslav 50. výročí založení Československé republiky.

Během své dlouholeté činnosti, která v mnohém byla upřímným a prostým přínosem československé etnické skupiny kultury Spojených států, měla Štěpánka věrného a schopného spolupracovníka ve svém manželovi, který jako předseda odbočky Owosso a předseda michiganského oblastního výboru ČSNRA jí byl vždy nápomocen především v organizační, ale samozřejmě i v jakékoli jiné práci.

Za svoji širokou a záslužnou činnost byli manželé Čechovi mnohokrát a mnohými vyznamenáni. Díky a vřelého uznání se jim dostalo z mnoha stran. K těm, od nichž vyznamenání či uznání zvláště těšilo, náleží guvernér státu Michigan Milliken, State of Michigan Hall of Fame, město Owosso, Obchodní komora oblasti Owosso-Corunna a další.

Tento krátký a neúplný výčet kulturního a také hluboce lidského Štěpánčina zaměření a jejího působení v této naší americké zemi napovídá, proč jsme dnes - v den 31. výročí příjezdu rodiny Čechových do Spojených států, který je bohužel také dnem, kdy se se smutkem se Štěpánkou loučíme - na její osobnost hrdi, proč vážíme výsledky její práce s dojetím a vděčností a proč ji navždy zachováme ve své mysli i srdci jako usměvavou, ale také rozhodnou a přímou, pracovitou a radostnou a nesmírně obětavou sestru.

Necht' je nám vzájemná věrnost, která v Owosso ze Štěpánčiny národní práce vykvetla, věrnost celých rodin i obětavé učitelky, věrnost k tradici demokratického svobodného Československa, ve kterou pevně věřila, příkladem - a Štěpánčiny odkazem.

Za Chicago, jménem předsednictva se zúčastnila pohřbu ses. Marie Langová s bratrem prof. Bedřichem Kentem.

K 19. září 1980 v Owosso.

L.A.

Rozloučení se Štěpánkou Čechovou

Dovolte mi, abych se rozloučil jménem ČSNRA s naší milovanou sestrou Štěpánkou Čechovou a alespoň krátce se zmínil o jejím plodném životě.

Narodila se na Moravě a za muže si vzala Antonína Čecha, kterému byla po celý život věrnou družkou. Po narození syna Oldřicha žili šťastným životem ve svobodné Československé republice.

Za bouře druhé světové války věřili ve vítězství dobra a s důvěrou upínali své zraky do budoucna. Netušili, že brzy po válce padne Československo za obět komunistické menšiny, která za přímé podpory Sovětského svazu zavede v Československém státě vládu policejního teroru.

Tak jako desetitisíce po svobodě toužících Čechoslováků, opouští Štěpánka se svým manželem a synem roku 1948 svoji rodnou zem, aby se po osmnáctiměsíčním pobytu v uprchlickém táboře v Rakousku usadila se svojí rodinou v Owosso. Zde se Štěpánka a její manžel zapojili bez prodlení do krajanského života. Štěpánka byla spoluzakladatelkou odbočky ČSNRA v tomto městě a zorganizovala díky své úsilovné práci a nezlomné vůli Československou taneční skupinu v Owosso a hlavně propagovala naše krásné tradice a folklór. Na oslavě padesátého výročí Československé republiky vystoupila tato skupina za Štěpánčina vedení ve Washingtonu, D.C.

Město Owosso a stát Michigan vyznamenalo Štěpánku Čechovou a jejího manžela Antonína za mimořádné zásluhy. Víím, že kdyby mohla k nám ještě jednou promluvit, vznesla by svoji velkou prosbu, abychom v jejím životním díle pokračovali, tuto taneční skupinu podporovali a nedali jí zaniknout.

Štěpánka Čechová spolupracovala s celou řadou organizací, z nichž většina měla úkol humanistický, jako například Americký fond pro československé uprchlíky. Zaslala se svými pomocnicemi mnoho balíků šatstva do uprchlických táborů v Evropě a se svým manželem pomáhala nově přichozím. Krajanům, kteří jí v této činnosti pomáhali, byla nadevše vděčna.

ČSNRA dnes vzdává čest Štěpánce Čechové za obětavou práci. Její život budiž nám příkladem. Štěpánko Čechová - s láskou vždy budeme na Tebe vzpomínat. Necht' Ti dobrotivý Bůh dopřeje klidného odpočinku.

Jan Šrámek, člen Oblastního výboru ČSNRA v Michigan

Odkaz ses. Annette Macounové

Naše členka a dlouholetá příznavkyně zemřela v Miami 10. září 1974 v Miami. Jejím odchodem utrpěla krajanská veřejnost velkou ztrátu. Svou pilí, prozíravostí a obětavostí byla vzácným příkladem po mnoho let. V tom spočívá její hlavní odkaz, ač i finančně pamatovala neobyčejně štedře na ty tři organizace, které se ztotožňovaly s jejím přesvědčením.

Narodila se v Sobotce v Čechách 22. června 1896. Přestěhovala se na Floridu s manželem Frankem Macounem v třicátých letech a od té doby, téměř čtyřicet let, byla veřejně činná v Miami. Jejich restaurace Bohemian Restaurant na 2nd Avenue se stala střediskem krajanského života. Od prvopočátku manželé podporovali českou a slovenskou hudbu, folklor, kulturu. Od r. 1950 ses. Macounová se spojila se známým dirigentem a podnikatelem Cesarem LaMonacem, kterého přemluvila, aby pořádal každým rokem koncert československé hudby na počest presidenta Masaryka vždy první pátek v březnu. Tyto tradiční koncerty se staly velice populární.

Za války Frank a Anna Macounovi se zapojili do válečného úsilí. Opustili svou novou restauraci Little Bohemian Café, kterou přenechali Americkému červenému kříži. Oba působili v Civil Defense jako překladatelé v češtině a francouzštině.

Po válce byli opět činní v krajanském životě, v jednotě Amerického Sokola v Miami, ve společenském klubu American Czechoslovak Social Club a American Czechoslovak Ladies Club. Podporovali především tři organizace, Československý Sokol v zahraničí, Matici vyššího vzdělání a Československou národní radu americkou.

Ses. Macounová odebírala naše knihy a časopisy, hlavně protikomunistickou literaturu. Odkázala 80 procent svého jmění Matici (Council on Higher Education), 10 procent Sokolu v zahraničí a ČSNRA. Nechtěla odkázat žádné peníze do Československa, avšak prostřednictvím komunistické vlády hlásili se bratr a sestra zesnulé. Aby se předešlo dlouhým průtahům s dědictvím přistoupilo se na to dát sourozencům po \$13,000. Že část odkazu sourozencům uvízla v komunistickém "zúčtování" zástupců čs. vlády netřeba zdůraznit. Právníkem pí. Macounové byl Arthur W. Karlik z Miami a vykonávatelkou poslední vůle ses. Emilie Welclová Růžičková. Práce s pozůstalostí byla značně ztížena též místními poměry, poněvadž při velkých nepředvídaných změnách v městě samotném nastaly těžkosti s prodejem majetku, který se nalézal v nežádoucí čtvrti přistěhovalců z Haiti, Kuby atd.

Vše bylo konečně vyřízeno a Československá národní rada americká je vděčná ses. Annette Macounové za dar deseti procent dědictví \$6,215.

E.R.

Zprávy oblastí a odboček

Chicago: Ozvěna pikniku Odbočky ČSNRA "28. říjen"

V neděli 31. srpna uspořádali členové odbočky na březích Michiganského jezera v Lakeside, Mich., svůj "tradiční" piknik, který se koná již po řadu let u Látů. Byl opět, jako obvykle, dostaveníčkem místních přátel čs. původu a známých z Chicaga, kteří se tu jednou v roce sejdou k přátelskému popovídání při dobrém jídle a občerstvení, které naši členové připraví, sdělí si zážitky uplynulého roku a zjišťují, kdo letos chybí a proč. Většina těch "proč" se nechá lehce přejít, ale letošního pikniku jsme se smutkem postrádali celou řadu našich dobrých přátel, sester a bratří, se kterými jsme se v minulém roce s bolestí navždy rozloučili. Chyběli nám Oskar Pejša, Vlád'a Richter, Anička a Čeněk Tornovi, Karel Bárta, Emilka Schliksbierová, Eda Vobořil a náš nemocný místopředseda František Kalkus.

Při vzpomínce na tyto přátele bylo nějak smutno a myslí proběhne myšlenka, co koho z nás potká a kdo budeme chybět příští "Labor Day Weekend". Těch dobrých, upřímných a obětavých přátel kvapem ubývá. Úspěch letošního pikniku byl vskutku zázrak. Celou noc i v ranních hodinách přšelo jen se lilo, takže jsme šedivěli strachy, co si počnem s nakoupenými zásobami. Kolem desáté se nebe, jako v bibli to moře otevřelo, vypustilo krásné sluníčko (nikdy jsem neviděl tak hezké slunce), aby se zase po půlnoci, kdy odcházeli poslední rozjaření hosté, opět zavřelo a hromy a blesky přehlušilo rušení nočního klidu.

Oznamujeme piknik i v místním tisku, takže přijdou i hosté už jen českých jmen, ale stále věrní české kuchyni, pivu a hudbě a jsou mezi námi jako doma. Na odchodu poděkují a ptají se, mohou-li přijít zas na příští rok. Máme už stále hosty až z Indianapolis, Ann Arbor, South Bend a okolních městeček, kteří i za letošního nejistého počasí přijeli. Byli jsme mile překvapeni vzrůstající účastí mladých lidí, což budí naději ve větší zájem o naši českou tradici a její zachování. Z praktických důvodů jsme neměli čas, ale příštím rokem se pokusíme v nich získat nové členy, abychom plnili doporučení org. výboru našeho letošního sjezdu.

Návštěvu jsme měli možná lepší než minulý rok a jistě každý byl spokojen. Na vodní lyžování nebylo dost klidné jezero, ale dorost i tatínkové se vydovářili koupáním a u střelnice, kde bratr pokladník Vlád'a Tomsa se potil a nestačil nabíjet, až prosil, aby byl vystřídán a mohl použít místa odlehčení. Všichni jsme byli celý den "jako v kole" a měli radost, jak se zase naše nové členky chopily práce. Sáva Roknič s jeho "built in" humorem, opět úspěšně zvládl tombolu, která zásluhou sestry Švehlíkové, paní Čihákové, sestry Kalkusové, p. Foltýna a našich Bártových, byla vskutku hodnota.

Základem našeho úspěchu a zlatým hřebem pikniku je naše hudba. Je to dar našich přátel, výtečných muzikantů Jarky Svátka, Míly Voita, Ládi Petráne a našeho výboru Richarda Půra, kteří ví, že přispějí dobré národní věci. . . Každý z nich má dnes jiné povolání, ale přinesou svoje nástroje a rozveselí piknik velmi dobrou českou hudbou, že to hostům ani nedá si zajít zatančit (chudák tráva, musí si zvykat).

Už jenom pohled na naše malé virtuosky, saxofonistky Debi a July Svátkovy, když zasednou, aby "staříčkému otci" a jeho saxofonu pomohly, vyvolá radostný úsměv a obdiv všech jejich vysokou hudební úroveň a je vidět, že i "tatínek" z nich má radost, daleko víc nafukuje tváře. Jarku, gratulujeme, máš opravdu dobrý důvod!

Nakonec bych vám všem, u bubnů, harmonik, saxofonů, v kuchyni, za barem, u buřtů a hamburgerů, u pečiva, v parkovišti, u střelnice, oficiálnímu "čipákoví" (br. Riedl u čipů), přípravářům, uklízečům, dovažečům, "sign division", "advertisement". všem sestrám, které napekly, navařily a darovaly; všem, kteří se tolik naběhali a nastáli a hlavně vám, kteří se odvážili, přijeli a přispěli k úspěchu našeho letošního pikniku, upřímně děkuji. Jedině upřímnou, přátelskou spoluprací můžeme dosáhnout úspěchu, at' je to v kterékoli složce naší národní organizace.

Eman Lát

P.S.: Kdo se omylem stal majitelem dvou předsedových zahradních židlí, necht' zavolá (312) 839-8538.

AMERICAN PREDPLATNE
BULLETIN ▶ \$3.00 ROČNE

Odbočka ČSNRA "Dr. Milada Horáková" v Chicagu

bude konati schůzi dne 9. října 1980 v 7:30 hodin večer v budově Mid America Federal Savings, 5900 W. Cermak Road, Cicero, Illinois.

Bratr Frank Desenský promluví o poměrech v Evropě, kterou navštívil v srpnu a září t.r. Mimo zpráv o činnosti budou se projednávat přípravy na vzpomínkový večer dr. Milady Horákové, která za svoji věrnost k ideálům 28. října 1918, byla popravena komunisty 27. června 1950.

Na tuto zajímavou schůzi zveme nejširší veřejnost. Po ukončení programu bude podáváno občerstvení.

Za odbočku srdečně vás zvou:

Fr. Desenský, předseda Jar. Netík, místopředseda
Ludmila Kosová, tajemnice

Odbočka "Západní předměstí"

Odbočka konala svou pravidelnou schůzi 16. září. Ses. Vrázová podala zprávu z předsednictva a první oznámení o plesu, který se bude odbývat na Valentine Day 14. února opět v Continental Plaza hotelu. Byl schválen zápis z minulé schůze. Ke své tajemnické zprávě ses. Langová dodala, že na sjezdu bylo poděkováno předsedkyni odbočky ses. Vrázové a blahopřáno k narozeninám. Br. pokladník Vočadlík podal podrobnou členskou a finanční zprávu. Dále, vyúčtoval úspěšný filmový Husův večer, jehož výtěžek byl z větší části věnován Radě na sjezdu za odbočku "Západní Předměstí".

Na programové části večera vyprávěl zajímavě o krásách Ameriky br. Dr. Bedřich Šalanský Kent. Jeho diapositivy promítal vždy ochotný br. Tomsa. Účastníci poznali jim neznámé přírodní krásy našich hor a potěšili se pohledem na oblíbená místa od Floridy až po Kalifornii a Kanadu. Br. Kentovi bylo poděkováno za příjemný a poučný večer.

Přítomní byli vyzváni k účasti na slavnosti "28. října". Československý svátek bude oslaven na Velehradě v sobotu večer 25. října.

Večírek končil tombolou a pohoštěním.

Odbočka ČSNRA - San Francisco

Odbočka San Francisco přes různé místní krajanské spolkové potíže se udržuje v činnosti. Předseda br. Jiří Špánek zastupoval odbočku San Francisco, odbočku Portland a Pacifickou oblast na sjezdu ČSNRA v Chicagu. Odbočka je zastoupena a spolupracuje v organizaci "Porobených národů". Předseda odbočky se zúčastnil konference, kterou organizoval p. M. Kampelman z Washingtonu o přípravách na helsinskou konferenci v Madridu. Na schůzi položil otázku delegátům etnických skupin, zda-li trvají na principu lidských práv za cenu míru se Sověty. Br. Jiří Špánek na to poznamenal, že jsme slyšeli tuto otázku již za mnichovské krize, když britský ministr Chamberlain obětoval lidská práva Československa za "mír s Německem".

V neděli 21. září odbočka ČSNRA uspořádala přátelskou schůzku na zahradě br. Jiřího Špánka. Po příjemném rozhovoru a pohoštění se debatovalo o současné situaci v našem krajanském prostředí a další práci odbočky. Na schůzi se přihlásili za členy manželé Solarovi a byli s nadšením přijati.

J.Š.

Odbočka ČSNRA - Portland

uspořádá oslavu "28. října" dne 25. října. - Program připraví Eduard Ingríš se svým synem a br. Jiřím Špánkem.

28. říjen v Chicagu

Odbočka "Dr. Milada Horáková" a chicagská oblast oslaví československý svátek v sobotu večer 25. října v sále Velehradu, 27. ul. a So. Lawndale Ave., programem a večeří. Bude vzpomenu Dr. Milady Horákové, popravené před třiceti lety 27. června 1950. Její spoluvězeň Zdeněk Slavík přijede z Kanady, aby s námi uctil její památku. Vstupné a večeře \$12.50. Cocktails od 5:30 do 6:30. Večeře od 6:30 do 7:30. Po večeři program.

The Czechs and Slovaks in America: Bibliography (In English)

by Esther Jerabek, published by CNCA and SVU. Price for Council members \$15. - \$17.50 for non-members. A work of considerable research and necessary for anyone studying or writing about the history of our people.

Panorama

A historical Review of Czechs and Slovaks in the United States of America - 328 pp. with illustrations - Chapters on Immigration - History of Pioneers in New York, Iowa, Michigan, Illinois, Oklahoma, Texas, Minnesota. - Founding of Organizations and Societies - Personal Histories - Published by the CNCA. Price \$7. Order directly by mail.

Poznamenejte si den

VALENTINE DAY

14. ÚNORA 1981

REPRESENTAČNÍ PLES
ČSNRA V CHICAGU

Continental Plaza Hotel
s hudbou
Benteler's Royal Strings

Prosíme
oznamte
včas
změnu
adresy

Č. S. A.

Nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota
v Americe jest připravená poskytnouti Vám
nejvýhodnější druhy životních pojištění plně
zabezpečujících Vaši ochranu.

Rovněž nabízíme pojistky poskytující pravidelný
starobní důchod jakož i pojistky hypoteční.

Další informace ochotně podají:

CZECHOSLOVAK SOCIETY OF AMERICA

"Pioneer of Fraternal Life Insurance"

CSA PLAZA

Telefony (312) 795-5800 - (312) 242-2224

2701 SOUTH HARLEM AVENUE

BERWYN, IL 60402

VĚSTNÍK

CZECHOSLOVAK NATIONAL COUNCIL
OF AMERICA
2137 So. Lombard Ave. - Room 202
Cicero, Illinois 60650

FIRST CLASS MAIL

ADDRESS CORRECTION REQUESTED

